

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asiantuntijalausuntopyyntö, HE 129/2025 vp

Asiantuntijalausunnon antaminen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yksityisen palveluntuottajan alihankinta

Hyvinvointialue kannattaa alihankintaketjun laajentamista sekä prosenttihaarukasta luopumista, vaikka alihankintaketjun laajeneminen tarkoittaa jonkin verran lisätyötä omavalvonnan näkökulmasta. Alihankintaketjun laajentaminen parantaa pk-yritysten toimitusvarmuutta ja voi madaltaa uusien pienempien yritysten markkinoille tulon kynnystä, mikä edelleen edistää markkinoiden toimivuutta ja tätä kautta järjestämisen kustannustehokkuutta. Hyvinvointialue kannattaa hallituksen esityksessä tuotua muutosta, että alihankintaa ei sidottaisi erikseen määriteltyihin prosenttirajoihin ja yhtyy esityksen näkemykseen, että prosenttirajahaarukka (enintään 30–49 prosenttia) ei ole tarkoituksenmukainen toimintaa ohjaava normi.

Hyvinvointialue kannattaa ehdotettua muutosta §17 jossa korostetaan, että ostopalvelutuottajalla on oltava riittävästi omaa osaamista, henkilöstöä sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi vaatimuksena on kyky ohjata ja valvoa alihankintaa yhtä lailla kuin omaa tuotantoa. Tämä muutos vahvistaa tuottajan omavalvontavelvollisuutta ja lisää läpinäkyvyyttä sekä mahdollistaa hyvinvointialueen omavalvonnan toteutumisen valvontalain edellytysten mukaisesti.

Investointisuunnitelmien ohjaus

Valtakunnallisten tavoitteiden taso on erilainen kuin investointisuunnitelman, jossa on kyse operatiivisen toiminnan järjestämiseen liittyvistä investoinneista. Ei-sitovat strategiset valtakunnalliset tavoitteet eivät voi vaikuttaa sitovasti operatiiviseen investointisuunnitelmaan. Hyvinvointialue ei edelleenkään kannata, että valtakunnallisia tavoitteita kytketään investointisuunnitelman käsittelyprosessiin.

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi

Hyvinvointialue ei kannata esityksen mukaista raportointivelvoitetta, joka lisäisi hyvinvointialueen raportointityötä, todennäköisesti ilman merkittäviä positiivisia vaikutuksia henkilöstön tai asukkaiden palvelujen tilanteeseen. Hyvinvointialue seuraa jo nykyisellään henkilöstön tilannetta osana palvelutuotannon johtamista. Valtion ohjauksen tulisi keskittyä tuotoksiin eli asukkaiden palvelujen paranemiseen, ei palvelujen järjestämisen operatiivisiin valintoihin tai toimintamalleihin.

Omaan henkilöstöön kohdistuvan raportointivelvollisuuden lisäksi yksityisten palveluntuottajien osalta henkilöstömäärä, joka tuottaa palvelua hyvinvointialueelle, on karkean arvion mukaan reilusti yli kymmenentuhatta. Pelkästään palveluntuottajien kanssa solmittuja sopimuksia, joiden perusteella hyvinvointialueelle tuotetaan sosiaali- ja terveystalvveluja, on yli 1200 ja yksittäiset sopimukset voivat koskea useita palveluja, kuten esimerkiksi useampia asumisyksiköitä.

Myös yksityiset palveluntuottajat tuovat usein esiin raskaiden raportointivelvoitteiden vaikutuksen toiminnan sujuvuuteen, työajan kohdentumisen hallinnolliseen työhön asiakastyön sijasta sekä raportointivelvoitteiden kustannuksia nostavaan vaikutukseen. Osalla palveluntuottajista voi olla haasteita tarkkojen henkilöstöä koskevien tietojen toimittamisessa johtuen esimerkiksi manuaalisen työn määrästä.

Hyvinvointialue huomauttaa, että Valvira ylläpitää jo nyt Soteri-palveluntuottajarekisteriä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilörekisterien julkista tietopalvelua, joihin ehdotettujen tietojen yhdistäminen voisi olla lisäarvoa tuottavaa.

Hyvinvointialue näkee vähintäänkin tarpeelliseksi täsmentää ja rajata §:n 29 ehdotuksessa olevaa jatkuvaa seurantavelvoitetta järjestämiensä palveluiden laatuun, saatavuuteen, henkilöstöön sekä ehdottaa, että kansallinen viranomainen kerää tarvittavat tiedot suoraan yksityisiltä palveluntuottajilta ja antaa tiedot hyvinvointialueiden käytettäväksi. Raportointivelvoitteet aiheuttavat palveluntuottajille lisäkustannuksia erityisesti tietojärjestelmäintegraatioiden, tietojen anonymisoinnin ja raportointiprosessien hallinnan osalta. THL:n määrittelemien tietosisältöjen ja -rakenteiden noudattaminen edellyttää teknisiä muutoksia ja henkilöstön koulutusta. Hyvinvointialueelle kustannuksia syntyy tietojen vastaanoton, käsittelyn ja tietoturvan varmistamisen prosesseista. Kokonaisuutena velvoitteet lisäävät hallinnollista työtä ja investointitarpeita sekä palveluntuottajilla että hyvinvointialueella.

Sosiaalihuoltolain nojalla annettavan päätöksen oikaisuvaatimusmenettely

Hallituksen esitysluonnoksessa on mukana ehdotus, että sosiaalihuoltolain (1301/2014) nojalla annettavan päätöksen oikaisuvaatimusmenettelyä koskevassa säännöksessä oleva virhe korjattaisiin siten, että myös sosiaalihuoltolain nojalla annettuihin päätöksiin tehdyt oikaisuvaatimukset tulisi aina käsitellä hyvinvointialueen toimielimessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja muiden asiasta lausuneiden hyvinvointialueiden lausunnot esitysluonnoksesta on huomioitu annetussa esityksessä. Mainittua ehdotusta ei esitetä tehtäväksi tässä hallituksen esityksessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue uudistaa myös mahdollisissa jatkoselvityksissä aiemmassa esitysluonnoksessa lausumansa.

Markus Syrjänen
Konsernipalvelujen johtaja
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

PL 33, 02033 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
PB 33, 02033 Västra Nylands välfärdsområde
luvn.fi